

Советск-Чехословацк ни-бääлгъиг улм батлхин тölä

1957 джилин июли 9-с авн 16 күртл Чехословацк республик Советск Союзин партийн-правительственн делегац ни-иньглгъни гиичир болдж бääв. Делегац Чехословакин кесг балгъсдур, ик-ик предприятий-сур, селäнä эдл-ахун кооперативсур, научн учрежденьсур одж хäläцхäв. Советск гиичир Чехословакин күч-кölсч улс ўнн цагъян седклэр байртагъар тосдж ачлыхав. Игдэж советск гиичир Чехословацк олн-ämтн тослгън—советск-чехословацк ах-дүүгийн иньглгън гүн ўнлстэй, бат болджахиг сääнäр медүльв. Советск делегац Чехословакд бääсн цагларн, Чехословакин партийн болн государственн гардачирла күүндэр кев. Эн күүндэрг эдн ўнн äрүн зүркäри нег-негэн иткдж, нег-негнäйн келсэн медлддж, ах-дү мет энтэркэр кецихав.

Советск делегац ирдж гиичлнä ашд „Советск Союзин партийн-правительственн делегац Чехословацк республик ирснä туск коммюнике“ туслын барлдж сонъсхгд. Хойр орн-нутгин представительмуд, ССР Чехословак хойрин хоордк бääдлиг цаарандын ясдж делгрүлж, батлхин туск кесг тörмүлдэр күүндэр кегъяд, 1957 джилин январин 27-д ىар тäвгэсн Советск-Чехословацк хамцуу декларацц келгдсн тörмүлдиг цаарандын түүлднь күргдж күцхäр седжжäх санан-седкл алькдны чиги бääхиг медулцхäв.

Олн-ämтн äämшг уга, тöвкүн бääлгънä уйдшго тулг болгч, социалистическ лагерь улм хамцдже батрджахиг хойр орн-нутгин представительмуд таасддж коммюникеян темдлдэж хäläцхäв. Ни-тöвкүн бääлгъиг, социализмig бääсн чидлärн харсхдан, пролетарск интернационализмии гол-үндсäр түшг кедж, марксизм-ленинизмийн чиги бääхиг медулцхäв.

ниизмин сургъмддиг баттагъар иткдж бääхдэн Советск Союз болн Чехословацк республик нег мөслчкен гүддлттä.

Советск делегац Чехословакин представительмудлэ күүндэр кеджжäсн саамла нарт делкэн өдгä цагин бääдлиг делгрлти туст хойр орн-нутг мел äдл хäläцтä бääхнэй ил медгдэв. Нарт делкэ дунд цүүгäтä бääлгъиг уурулхин тölä ноолдлгъни-тöвкүн бääхдэн дурта келин-ämтсн цугъаранн эркн тörн болджаана гидж Советск Союз Чехословак хойр тоолджахана. Зер-зевиг болн зертä-зевтä күчиг делгү хасхн, атомн болн водородн селмig эрк биш уурулхмн, эн селмig сорлгъиг цаг тüдлэг зогсаамн гиджхäцхäв. Келин-ämтс хоордк бääдлиг гол түшгн — ни-тöвкүн, иньгүүринäр, ямаран болв-чиги политическ болн социальни хаалгтаа орн-нутгуд хоордан цүүгäн уга бääлгън болх зөвтä гидж лавта ицдхäцхäв. Партия зерглätг уйдшгогъар хамцулхин тölä, фракц болн онц багмуд гарлгъна öмнэс сордж, аврлугагъар ноолдх тör-коммунист болгъна ärүн тörн болджаана гидж партьс тоолджахана.

Хойр партия хоордк залгълаг цаарандын делгрүлхин тölä кегдх ил-тод тörмүдин тускар КПСС-н болн ЧКП-н представительмуд бас күүндэр кецихав.

Коммюнике КПСС-н ЦК-н дакн нег батлдж келцхäв. Европл цугъар äämшг уга бääлгънä систем гаргъхд кечгүддлтиг донънхдэн белнэн эн хойр орн-нутг келцхäв.

Бас тер мет, Советск Союзин Коммунистическ партии представительмуд, Чехословакин Коммунистическ партии представительмуд хоордк күүндэн болв. Күүндэн тörмүлдэр хойр парть мел äдл хäläцтä бääхнэй медгдэв. Чехословакин Коммунистическ парть кевтэн, энүнä ЦК КПСС-н ЦК-н июньск Пленумин шиндвриг чигд седклэн негдүлдхäжнэй коммюнике темдлгдэв.

джэнä. Маленков, Каганович, Молотов гурвиа антипартийн хäläциг, фракционн уулдврит ик гидгэр бурушадж, эн анти-ленинск багиг илткдж цокдэж күучин—КПСС-н зерглätг цаарандын нокцулж хамцулхд, терүй Централь Комитет цутхмр мет батрхд, КПСС-н ХХ-ч хургии темдглсн партия го-чики хаалгъд бääх тörмүлдиг динлвртгäтäр күцхäв ноолдана тусан күргх гидж Чехословакин Коммунистическ парть боти энүнä ЦК тоолджаана.

Коммунистическ болн кёдлмшнрии партьсн зерглän ленинск кевэр хамцнгъу бääххл, тедниг гардгэ органс, марксистск-ленинск ухан-сургъмджа нокцнгъу бат болхла, парть юмнд дийлгэшгэб, бök болна гидж делегаце бас нег иткүлхäв. Партия зерглätг уйдшгогъар хамцулхин тölä, фракц болн онц багмуд гарлгъна öмнэс сордж, аврлугагъар ноолдх тör-коммунист болгъна ärүн тörн болджаана гидж партьс тоолджахана.

Хойр партия хоордк залгълаг цаарандын делгрүлхин тölä кегдх ил-тод тörмүдин тускар КПСС-н болн ЧКП-н представительмуд бас күүндэр кецихав.

Июлин 16-д, ўдин хбн Советск Союзин партийн-правительственн делегац Чехословакас Москвагъур хэрдэж ирв. Делегацин чледдиг, парть болн правительстии гардачир, Москва балгъясна күч-кölсчир ик гидг бормддтä, байртагъар тосдж авцхав.

Советск Союзин партийн-правительственн делегац Чехословакас хэрдэж ирвнд ирвасн, Москваан оли күч-кölсчир ик орлцен митинг спортын Бääшнгъд болв.

Мана

—

гүддлрттä кёдлмшин аш

бовс хадад, малин ўвлзныгур үзбчкв.

Хурагдх зөвтä 1100 гектар тэрэн билä. Бидн тер тэрэгтäн кёдлмшин 11 өлрин эргцд хурагдад авчквдн.

Ода намрин тэрэнä газр белддэж ўовнавдн. Мана бригад ут-турштан 1200 гектар газр хагъях зурагта, эн зурагъян кёдлмшин 12 өлрин эргцд хагълдч чилхäр шиндввидн.

Намрин тэрэнä цаг ирхлэ белин бääх 1200 гектар газрин

1800 гектартын намрар тэрэгддг цагъян бууда, дакал 400 гектар газрттын малин хот гидж хар бууда тэрхвдн.

Намрин тэрэгтäн ахр болзгт тэрдэж, ирх джилин ургъц белдлгън—мана ах тэр. Овс, тэрэгтэд газр—күчи-чидл боли эв-аргын мана гар. Малин хот белдлгънд, мал өсглгънд чилдлэн нööшговдн.

Ф. ФЕДОРОВ.
Приютненск МТС-н 3-ч тракторн
бригадин бригадир.

— ◎ —

Сэн лекц умшгдв

Элст балгъсна типографт, Хальмг танъгъчин политическ боли научн медрл тархалгъна обществин сеглэрт ўр Кирсанов Лидж „А. С. Пушкин Хальмгин тускар“ гидг лекц умшв. Умши лекциг типографин кёдлачир оньган ѡгч сонъсцхадж, иир сääнäр таасад, ўр Кирсановд ханлтан медүльв.

Элст балгъсна типографт, Хальмг танъгъчин политическ боли научн медрл тархалгъна обществин сеглэрт ўр Герценберг гидг кү дахулд, хальмгин оли күч-кölсчирт В. И. Ленинä дуудвр цäлгъддх ѡгхиг даалгъд, Иджл кбв—Багъ Цоохр болн Хошуд нутгудар намаг ўовулв. Төрүнлэр хамдан Улан Цергт нуучинä мөрд хулддж авхиг нанд бас даалгъв. Иим ик даалгъвмудиг күцхäд. ахр

ЭЛЬДАН ЭРДНЬ.

1917 Алдэр Октябрь 1957
Лöйн джилин эргцд

Советин йосна тölä ноолдан

цагин болзгт 2000 мöр хулдджа авч, Айдрхнд күргдэг ѡгув. 1919 джилин чилгчэр би наань чигн хальмгуд С. М. Буденна мөртэ цергин хальмг полкур ирввдн.

1920 джил, хальмгин газр цагъачудас цеврлгдснä хбн, хальмгин төггөд сургъульд бääллав. Тийгхд би авн долата билав. Эн балгъснд йосн сольгдад, йосиг кёдлмшнрии болн күч-кölсчирин гарг ѡгв. Улан Церг бурлдэв, терүг Улан гвардь гидж нерэддг билä. Би эн цергт эврэ дураг бичгддэг орув. Эн отрядин командирн ўр Борисов билä. Тер одраас авн би советин йосна тölä ноолдув.

Мана эн Улан гвардин партизанск отряд 1918 джилин чилгч күртл ўлдлд, тер цагин эргцд Татищевин болн Вакулинä цагъачудин оргъдулмудиг күчлж дарсми. 1918 джилин чилгчэр мана отрядиг Северо-Кавказск фронти дääлддэж ўовх Улан Церглэ негдүльв. Арвдгч болн авн негдгч ääрмин штаб тийгхд Хар-Багла (Святой крест) селанд зогсджа.

1918 джилин август сарин 15-с авн дääнä зер-зев Айдрхнä хальмгин төггөд дамжуулд кёлгэр збодж, Хар-Баглад күргх даалгъвр 11-ч ääрмин фронти штаб нанд ѡгв.

Эн даалгъвр күцхäд тийгхд амр биш билä, юнъгад гихлэ, цагъачудин церг, газадин орн-нутгудийн донънгэр Улан Цергиг икэр шахдж, дäврлгэ кёдлж ийсн цаг билä, тер дотр хальмгин төггөд цагъан хазгуд, дакал Монъктин Шургъчин боли Шануна Окна оргъдулмуд зоджасми. Тийм бääллд фронти даалгъвриг күцадж, дääнä зер-зев ачдх Хар-Баглад күргд, Улан Цергиг агсндан фронтас, тер дотр күч-кölсчирин болн харслтин Советин уполномочен, 11-ч ääрмин реввоенсоветин ахлач С. М. Кировас ханлт авлав.

1919 джилин, май сарин чилгчэр С. М. Киров маниг Янъхлур илгэв, юнъгад гихлэ, тийгхд Деникинä боли Красновин цергүд Ахшиг боли Иджл голиг гартаан орулдд ж авхар зүткд, күчтэ кевэр дäллддх ўовхада. 1919 джилин чилгчэр цагъана церг Улан Цергин цоклгъина харгъд кёбгдд, ѿн ўзгур зулд ж гархада. Хальмг танъгъчин Советин 1-ч съездин тускар нег цбн ѡг келх кергтэ. Хальмгин Советин 1-ч съезд хурахиг Советск правительст иим арв күүгъэр комисс гаргъджа даалгъсми: Чапчан Арш, Амр-Санан, Герценберг, Манъкра Галзин, Маслов Алексей, Котиков, Джаликов, Душан, Мунянов боли энүг бичдэхж нанд, терүнлэр хамдан съездин комендантл намаг шийдсми.

Хальмг танъгъчин Советин 1-ч съездин тускар нег цбн ѡг келх кергтэ. Хальмгин Советин 1-ч съезд хурахиг Советск правительст иим арв күүгъэр комисс гаргъджа даалгъсми: Чапчан Арш, Амр-Санан, Герценберг, Манъкра Галзин, Маслов Алексей, Котиков, Джаликов, Душан, Мунянов боли энүг бичдэхж нанд, терүнлэр хамдан съездин комендантл намаг шийдсми.

Хальмг танъгъчин Советин 1-ч съезд 1920 джилин зунар Ик-Цоохр улусин Чилгр гидг селанд хурсми. Эн съезд цугнугудас делегатир ирцхасми. Съезд деер хальмг улс туудж түрүн болдк автономи советск ѡос тогтасми, тер уу деерэс эн съездин чирн бөрк ик болдг. Төрскэн харслгына Алд дääнд экнаас авн сүл күртлн орлцд, советск ѡосиг харсув.

НАТРА ГАЛЗН.

Гражданск дääнä Улан гвардэц.

Астахова Раисин фото.

Элст балгъсна „Страна Советов“ гидг колхозин тэрэх хуралгынд кёдлаж ийсн комбайнер ирсн келх. Нийн дээрээс авчн тэрэнä ургъциг хуралж авхин тölä дörлдэнд сан динлврмүл бärцхäв.

ЗУРГТ: Колхозин 2-ч бригадт тэрэх хурасн, бдээ дээлгъвран 200 процент күцдлг комбайнер Н. Д. Коваленко.

Хальмг танъгъчин комсомольцнр болн багъчуд хё ёсглгънд болн ноос авлгъиг икдүлхд шундн орлццхат!

Хё ёсглгъиг боли ноос авлгъиг цаарандн "бэлж-брг-дэлхин туск" КПСС-н Центральн Комитетин болн СССР-н Министрмүдин Советин бичт болн "Ами болгъна тоод мах, тос болн ўс гаргылтар Америкин Соединенн Штатсиг бэрхн джилмүдин эргид күцдэг хэлж авхмн" гидж Ленинградт болсн совещань deer үр Н. С. Хрущевин келсн ўг советин олн амтиг ик чилдэр агсв, ончта дийлврүр дуудв, гидж танъгъчин комсомолин оргбюрон сеглэтр үр Надбитов докладан экв.

Терүнх хөбин үр Хрущевин илгасн йэрэл мана Хальмг танъгъчин селэнэ эдл-ахун күч-көлчирг болн цуг кёлмшчирг байрар дүүргв, Коммунистическ парть, одн амти хойр хоорндан ямаран бэрхн бääхиг медүлв.

Эн ик чинртэй кёлмшт танъгъчин багъчуд эркн цергч болдж ѿн нүүрт йовна.

Мана Хальмг танъгъч Төрскнэ зерглэнд болхла хё ёсглгъар болн ноос авлгъарн ик инртэй орм эзлджан.

Ставропольск крайд-мана танъгъч хамгин ик селэнэ эдл-аху болдж тоолгдажна. Мана тег бргн, мал ишлүлх хадлгыга газр чигн бääнä, бэс хадх газр чигн бääнä, 7,5 сай гектар газр мана Хальмг танъгъч эзлджан. Эн ик бргн газрин энгэд 34 совхозмуд, 25 колхозмуд, 18 МТС боли МЖС, талдан чигн промышленн предпринять бääхн. 1956 джилин январин 1-д колхозмуд болн совхозмуд нег сай 400 миньгън хөбтэ бääсн.

Карчаево-Черкесск автомо-мн областял кеджэх соцдэл-дэнлэн Хальмгин күч-көлчир 1957 джилд, ниднин джиличар болхла, хёбг 378 миньгън голгъа ўлү бсгх deerэн, ноос авлгъиг ниднин джилд 33 процент икдүлх болдж даалгъвр авцхала.

Мана танъгъчин колхозмуд боли совхозмуд 1958 джилин январин 1-д нег сай 781 миньгън хөбтэ болх зурата. Ода болхла танъгъчин селэнэ цуг эдл-ахус нег сай 937 миньгън хөбтэ.

Тер мал асрлгъна ик кёлмшд 2500 комсомольцнр орлцдэг бääхн, теди дунд 110 комсомольск-багъчудин хөбнэ бригадмуд бүрдэглэмн.

Цаарандн үр Надбитов сääнэр кёллдэжэх хобчирг темдглэв.

Целинн района "Ленинский" совхоз Боктаев Нарман гарджах багъчудин хөбнэ бригад зун хургых хөбнэ 137-д хургъ авб, Приютненск района 4-ч совхоз үр Береговой Петрин гарджах багъчудин бригад-127 хургъ авб.

Эн танъгъчдан сэн нертэй йовх багъчудин хөбнэ бригадсиг Хальмг танъгъчин комсомолин комитетин оргбюро "Улан вымпелэр" ачлв.

Ачлгдсан багъчудас талдан чигн, ѿн нүүрт йовх им-имах бääхн: Иван Ржевский-Целинн районас, Стариков-Яшкульск районас, Цибулевск боли Агафонов-Приютненск районас боли нань чигн хобчир оли.

"Ноос авлгъиг хойр хольхмн!" гисн социалистическ

Одахн Элст балгъснд Хальмг танъгъчин комсомольск актив болв. Эн хургт, сэн узмдк күцхэсн зу гар хөбч багъчуд, саальчир, механизатормуд ирчхэв.

"Комсомольцнр болн багъчул хё ёсглгънд болн ноос авлгъиг икдүллгънд орлцхин тускар" танъгъчин комсомолин оргбюрон сеглэтр Надбитов Баснь доклад кев.

Ирен багъчуд эн хургт бэсад, санан-седклэн, ягъдж кёллдэжэхэн, хөбнэ кёллмшэн ягъдж ясрулхин тускар келхэв.

КПСС-н ЦК-н июньск Пленумин шийдвриг танъгъчин багъчуд чик гидж, олн-амт-нэ кедж йовсн агьу ик кергэх харштдхас Маленков, Каганович, Молотов, теднлэх ханьцн Шепилов-эднэ антипартийн багиг бурутхдэг активд орлцачир босдж келхэв. Эн докладар күүндэр келгэнд 15 күн орлцв.

Комсомольск активин хургин кёллмшид КПСС-н Хальмг танъгъчин комитетин сеглэтр үр В. В. Чехлов орлцдэг, ўг кель.

Комсомольск активин хург күүндэр кесн төрэн күцэлгъэр даалгъврмуд авб.

даалгъврмудтан, мана Хальмг танъгъч 1960 джилд багъчар мана районд иим тэрэ тэхихдэн 3 сай хөбтэ болх, селэнэ эдл-ахун эдлгэлдэг 100 гектар газр болгъна тоод-304 килограммноос авх ўгэн ѡгсн.

-Мана орн-нутг, цуг советск олн-кели амти ленинск Коммунистическ парть, одн амти хойр хоорндан ямаран бэрхн бääхиг медүлв.

Эн ик чинртэй кёлмшт танъгъчин багъчуд эркн цергч болдж ѿн нүүрт йовна.

Мана Хальмг танъгъч Төрскнэ зерглэнд болхла хё ёсглгъар болн ноос авлгъарн ик инртэй орм эзлджан.

Ставропольск крайд-мана танъгъч хамгин ик селэнэ эдл-аху болдж тоолгдажна. Мана тег бргн, мал ишлүлх хадлгыга газр чигн бääнä, бэс хадх газр чигн бääнä, 7,5 сай гектар газр мана Хальмг танъгъч эзлджан. Эн ик бргн газрин энгэд 34 совхозмуд, 25 колхозмуд, 18 МТС боли МЖС, талдан чигн промышленн предпринять бääхн. 1956 джилин январин 1-д колхозмуд болн совхозмуд нег сай 400 миньгън хөбтэ бääсн.

Карчаево-Черкесск автомо-мн областял кеджэх соцдэл-дэнлэн Хальмгин күч-көлчир 1957 джилд, ниднин джиличар болхла, хёбг 378 миньгън голгъа ўлү бсгх deerэн, ноос авлгъиг ниднин джилд 33 процент икдүлх болдж даалгъвр авцхала.

Мана танъгъчин колхозмуд боли совхозмуд 1958 джилин январин 1-д нег сай 781 миньгън хөбтэ болх зурата. Ода болхла танъгъчин селэнэ цуг эдл-ахус нег сай 937 миньгън хөбтэ.

Тер мал асрлгъна ик кёлмшд 2500 комсомольцнр орлцдэг бääхн, теди дунд 110 комсомольск-багъчудин хөбнэ бригадмуд бүрдэглэмн.

Цаарандн үр Надбитов сääнэр кёллдэжэх хобчирг темдглэв.

Целинн района "Ленинский" совхоз Боктаев Нарман гарджах багъчудин хөбнэ бригад зун хургых хөбнэ 137-д хургъ авб, Приютненск района 4-ч совхоз үр Береговой Петрин гарджах багъчудин бригад-127 хургъ авб.

Эн танъгъчдан сэн нертэй йовх багъчудин хөбнэ бригадсиг Хальмг танъгъчин комсомолин комитетин оргбюро "Улан вымпелэр" ачлв.

Ачлгдсан багъчудас талдан чигн, ѿн нүүрт йовх им-имах бääхн: Иван Ржевский-Целинн районас, Стариков-Яшкульск районас, Цибулевск боли Агафонов-Приютненск районас боли нань чигн хобчир оли.

"Ноос авлгъиг хойр хольхмн!" гисн социалистическ

Одахн Элст балгъснд Хальмг танъгъчин комсомольск актив болв. Эн хургт, сэн узмдк күцхэсн зу гар хөбч багъчуд, саальчир, механизатормуд ирчхэв.

"Комсомольцнр болн багъчул хё ёсглгънд болн ноос авлгъиг икдүллгънд орлцхин тускар" танъгъчин комсомолин оргбюрон сеглэтр Надбитов Баснь доклад кев.

Ирен багъчуд эн хургт бэсад, санан-седклэн, ягъдж кёллдэжэхэн, хөбнэ кёллмшэн ягъдж ясрулхин тускар келхэв.

КПСС-н ЦК-н июньск Пленумин шийдвриг танъгъчин багъчуд чик гидж, олн-амт-нэ кедж йовсн агьу ик кергэх харштдхас Маленков, Каганович, Молотов, теднлэх ханьцн Шепилов-эднэ антипартийн багиг бурутхдэг активд орлцачир босдж келхэв. Эн докладар күүндэр келгэнд 15 күн орлцв.

Комсомольск активин хургин кёллмшид КПСС-н Хальмг танъгъчин комитетин сеглэтр үр В. В. Чехлов орлцдэг, ўг кель.

Комсомольск активин хург күүндэр кесн төрэн күцэлгъэр даалгъврмуд авб.

даалгъврмудтан, мана Хальмг танъгъч 1960 джилд багъчар мана районд иим тэрэ тэхихдэн 3 сай хөбтэ болх, селэнэ эдл-ахун эдлгэлдэг 100 гектар газр болгъна тоод-304 килограммноос авх ўгэн ѡгсн.

-Мана орн-нутг, цуг советск олн-кели амти ленинск Коммунистическ парть, одн амти хойр хоорндан ямаран бэрхн бääхиг медүлв.

Эн ик чинртэй кёлмшт танъгъчин багъчуд эркн цергч болдж ѿн нүүрт йовна.

Мана Хальмг танъгъч Төрскнэ зерглэнд болхла хё ёсглгъар болн ноос авлгъарн ик инртэй орм эзлджан.

Ставропольск крайд-мана танъгъч хамгин ик селэнэ эдл-аху болдж тоолгдажна. Мана тег бргн, мал ишлүлх хадлгыга газр чигн бääнä, бэс хадх газр чигн бääнä, 7,5 сай гектар газр мана Хальмг танъгъч эзлджан. Эн ик бргн газрин энгэд 34 совхозмуд, 25 колхозмуд, 18 МТС боли МЖС, талдан чигн промышленн предпринять бääхн. 1956 джилин январин 1-д колхозмуд болн совхозмуд нег сай 400 миньгън хөбтэ бääсн.

Карчаево-Черкесск автомо-мн областял кеджэх соцдэл-дэнлэн Хальмгин күч-көлчир 1957 джилд, ниднин джиличар болхла, хёбг 378 миньгън голгъа ўлү бсгх deerэн, ноос авлгъиг ниднин джилд 33 процент икдүлх болдж даалгъвр авцхала.

Мана танъгъчин колхозмуд боли совхозмуд 1958 джилин январин 1-д нег сай 781 миньгън хөбтэ болх зурата. Ода болхла танъгъчин селэнэ цуг эдл-ахус нег сай 937 миньгън хөбтэ.

Тер мал асрлгъна ик кёлмшд 2500 комсомольцнр орлцдэг бääхн, теди дунд 110 комсомольск-багъчудин хөбнэ бригадмуд бүрдэглэмн.

Цаарандн үр Надбитов сääнэр кёллдэжэх хобчирг темдглэв.

Целинн района "Ленинский" совхоз Боктаев Нарман гарджах багъчудин хөбнэ бригад зун хургых хөбнэ 137-д хургъ авб, Приютненск района 4-ч совхоз үр Береговой Петрин гарджах багъчудин бригад-127 хургъ авб.

Эн танъгъчдан сэн нертэй йовх багъчудин хөбнэ бригадсиг Хальмг танъгъчин комсомолин комитетин оргбюро "Улан вымпелэр" ачлв.

Ачлгдсан багъчудас талдан чигн, ѿн нүүрт йовх им-имах бääхн: Иван Ржевский-Целинн районас, Стариков-Яшкульск районас, Цибулевск боли Агафонов-Приютненск районас боли нань чигн хобчир оли.

"Ноос авлгъиг хойр хольхмн!" гисн социалистическ

Одахн Элст балгъснд Хальмг танъгъчин комсомольск актив болв. Эн хургт, сэн узмдк күцхэсн зу гар хөбч багъчуд, саальчир, механизатормуд ирчхэв.

"Комсомольцнр болн багъчул хё ёсглгънд болн ноос авлгъиг икдүллгънд орлцхин тускар" танъгъчин комсомолин оргбюрон сеглэтр Надбитов Баснь доклад кев.

Ирен багъчуд эн хургт бэсад, санан-седклэн, ягъдж кёллдэжэхэн, хөбнэ кёллмшэн ягъдж ясрулхин тускар келхэв.

КПСС-н ЦК-н июньск Пленумин шийдвриг танъгъчин багъчуд чик гидж, олн-амт-нэ кедж йовсн агьу ик кергэх харштдхас Маленков, Каганович, Молотов, теднлэх ханьцн Шепилов-эднэ антипартийн багиг бурутхдэг активд орлцачир босдж келхэв. Эн докладар күүндэр келгэнд 15 күн орлцв.

Комсомольск активин хургин кёллмшид КПСС-н Хальмг танъгъчин комитетин сеглэтр үр В. В. Чехлов орлцдэг, ўг кель.

Комсомольск активин хург күүндэр кесн төрэн күцэлгъэр даалгъврмуд авб.

даалгъврмудтан, мана Хальмг танъгъч 1960 джилд багъчар мана районд иим тэрэ тэхихдэн 3 сай хөбтэ болх, селэнэ эдл-ахун эдлгэлдэг 100 гектар газр болгъна тоод-304 килограммноос авх ўгэн ѡгсн.

-Мана орн-нутг, цуг советск олн-кели амти ленинск Коммунистическ парть, одн амти хойр хоорндан ямаран бэрхн бääхиг медүлв.

Эн ик чинртэй кёлмшт танъгъчин багъчуд эркн цергч болдж ѿн нүүрт йовна.

Сунъгъгин, бичгин залгълдана кёдлмшиг ясрулхмн

Социалистическ залгълдана кёдлмшиг олн-ämтнä эдл-ахун болтд цань уга эркн тёр. Олн-ämтнä керг-үүлд, государствени аппаратин кёдлмшид, экономическ боли мана орн-утгин харслгъна күчиг батлхд, коммунистическ ёрга тосхлгънд таслвр уга, эркнайта сунъгъг, бичгин залгълдан ик чинртä кёдлмши.

Тууджлгч XX хургин шиндврмүд күцадж, Алдр Октябрин 40-ч джилин ённег күцаныгъустагъяа тосхин кергт, мана танъгъчин сунъгъг, бичгин залгълдана кёдлмшир соцдлрдэнл орлцад, сэн дин-лвртä йовцхана.

Кёдлмшинн аациг ясрулсан учар 1957 джилин хойрдгч кварталин государственн зура 111,3 процент күцаглав. ГТС-н телефонистка В. Ф. Вагина, МТС-н телефонистка Н. П. Шепакова—эндämтнig сэн кёдлмшён түдмдже угагъяа тетгнä. ЛГУ хайлдг П. А. Патерикин, Ф. К. Поздний—эндämтнig даалгъсн күүндвр кедг сунъгъгин участкиг эвдрлтэн угагъяа хойр джилин туршарт сээнэр хайлдажаан.

8-ч линейн участкин ахлач М. А. Кукс, Элстин радиоузелин техникүд А. Д. Синицын, Н. С. Соболев, В. В. Киктенко сээнэр кёдлсн учар, сунъгъяа күүндлгъи, радион келлгъи чигн сэн болв.

Мана рационализатормуд Росецкий, Жигульский боли Стрючковын иилчэр кесг зун миньгъи арслын моньгн ёрвлгдэв.

Кёдлмшиг ийурт ювх амтс олн.

Боль мана танъгъчин сунъгъгин, бичгин залгълдана кёдлмшиг бүклдн авад хайлдлаа зөвэр ик дуту-дундс баян. Энүн тускарämтнäс сонъсхврмуд ордж ирэд баян.

Мана сунъгъгин, бичгин залгълдана поштин кёдлмшиг эркн тёр, тер бийн мана танъгъчин эзлджаах газр легд боргн болсн учар, 300-400 км. хаалгъар күтц машин-колгн угагъяа пошт зөвлгън—ик күчр күнд болджана.

Хальмг танъгъяа долан хонгт зургъа дакд ж пошт збхд 78 автомашин кергт. Манд болхла 32 машин тоота баян, теднäс 10-12 машинь онындин яслгънд баян.

Шин бурдсан райодар пошт баях гермүд легд му байдлд баян. Элст балтъсна поштин гер чигн сэн биш, кесг джиллас нааран ясгад уга байдж. Сунъгъгар күүндхар, бичг тавхар ирснämтс кергт тоот бичх, күүндх, суух баян уга.

Танъгъчин хотл балгъсн, селдэр бичг тавдг яршгуд чигн күтц уга. Цуг эн тоот тату-тартгиг баярн газрин гардачир, крайин связин управление медцхасн бийсн, донь-нокд болхар седхш.

1957 джилин февралин 22-т гарсан РСФСР-н Министрмудин Советин "Хальмг танъгъчд донь-нокд болхин туск" тогтавриг РСФСР-н Связин Министерств боли крайин связин управление күцаджажаах. Эн джил манд бгх 5 герин гурвиц бгв, 30 автомаши бгхаси 16 маши бгв. Элстин күч-кблсчирии депутатын Совет, автотракторсыгин эзлджааси гериг манд бгх болдж шинилвр гаргъла, болтер шинидвр ода күртл күцагдад уга.

Шин бэргдлжах гермүд номер уга болсар, ирсн бичг, сунъгъг збдгämтс ик күчр болджана, зэрмдэн газет, журналмудиг цаглань күргдэг бгч болхш.

Райцентрмуд Элстлэа му залгъата болсн учар, теднэх хоорид күүндэн легд зовлигта болна. Дакад болхла радиоузлин кёдлмшиг муугъар кегдажаан, совхозин гардачир боли совхозмудин управление эн кёдлмшиг ясрулх эв-аргъхаджажаах.

Эн тоот деер келгдсан тату-тартгиг борхн цагин эргид чиклдгиг аргъ хаях кергт. Мана сунъгъгин, бичгин залгълдана кёдлмшир Алдр Октябрин 40-ч ёнд нерэдлж авсан социалистическ дёрлдэнэ даалгъвран сээнэр, цаглань күцажаах зүткдажаан.

ДЖАМБИ НОВ ДОРДЖ.
Хальмг танъгъчин связин управление начальник.

Газадин ордуудар

Советск Союз Китд хойрин хоорнд научн-техническ ни-кёдллгън ёргдажаан

ПЕКИН, июли 17. (ТАСС). Советск-китайск научн-техническ ни-кёдллгън комиссиян хээврмүдээ танылдухмн.

Промышленностин тосхлтин боли селэнэ эдл-ахун производствен дамшлтиг боли научн-техническ күплиг сонъсхсн деэр, комиссии бмнн болсн сессии шиндврмүдээ тогтж күцасн тускар эн сесси хайлдажаах.

Советск Союз боли Китдин Народн Республикин аацарн борхн ведомствс, министерств, научн-исследовательск институтс боли проекти организац цаарандын хоорндк шудтан залгълдаг делгрүлх, 1957 джил промышленн боли селэнэ эдл-ахун бор-бүүрдин берк кергүдн тускар научн-техническ конференц цугулхмн гилж сессии шинидвр гаргъв. Дакад болхла, сесс селэнэ эдл-ахун боли геологин тускар зэрм тормудиг хамдн хагъльхмн гилж хэлэвр өв.

Гар тэвгдсан сессии протоколар болхла, Советск Союз Китдин Народн Республикид би нын-имм юмсуд бгх болв: гидроэлектростанц, тосхлгъна проект боли технологическ документс боли промышленн тосхлтин предприятийн материалм, электростанц боли металлургическ оборудовань келгъяа, дакад чигн промышленностин станиц боли машис келд докумэнтс; болд гаргългъна, резин, шинн, цаасна-целлюлози промышленностин, будгин боли эмилгъяа препаратсии докумэнтс; селэнэ эдл-ахун культурии суултгъна материалс боли тарх эк, дакад зүсн-зүүлсн сонъсхврмудин справочн материял, ведомствен литератур боли зэрм промышленн олдзин кев-кес.

Китдин Народн Республики советск специалистириг дууджавад, машис боли оборудовань тропическом климатт газрт ягдаж кёдлдгигин, пайгъин промышленностин күпли боли фарфоро-фаянсов производствин олд-эдлээ танылдухмн.

Сесс болдажат, түүнд орлцжасн боли дуудулгдсийн специалистириг СССР-н представительмүдн научн-техническ темэр кегден докладс сонъсаха.

Ик гидгни-ницинтгъу, үниседклэр болсн сесс, хар-санан уга, ах-дүүгийнämтнä седклэр кегдаж, СССР-н боли Китдин Народн Республики хойран хоорнд научн-техническ ни-кёдллгън делгрүлгънд шин ик төр барв.

Иорданск студент-патриотир эсгэла хагъеджана

КАИР, июли 16. (ТАСС). Египтийн ах боли дундин сургъулин заведенеэд даслжах 1600 иорланск студентсэд элл-уушар донь бгдиг уруулхмн гисн шин дэр иорданск юсн гаргъв гидж, долан хонгт нег дакд ж гардг "Аль тохрий" журнал сонъсажана.

Египтд баясн иорданск студентсэд элгн-садын бичи моньг илтгэхдээ гидж хаана баггъяс гэдэгдэж.

Ахр сонъсхврмуд

БОНН, июли 17. (ТАСС). Западн Германьдämтн баях баярн боли школин гермүд ик кергт гидж западно-германск бар кесг дакд ж темдглл. Огчайх моньгн дегд багъ болсн учар, им тату-тартг болдажаан гидж биччхал.

Цаг зуурин редактор С. КАЛЯЕВ.

Газетд барлгдсан материалар

КЕЗÄ ЛАРЕК СЕКГДХМБ?"

Балта, ўул ўйдг машин ирхлэдорагъур бултулад, таньдг-ўзлг улстан хулчкна гидж келгдл.

Эн барлгдсан заметки шүүдэг хайлдажаан гидж Хальмг танъгъчин гүүлгэн бурдагч буюд даалгъсн. Заметка келг дин Ефремов туск цуг ўнн болв.

Гүүлгэн юсиг хаджилгъсн дайн, бийдэн даалгъсн даалгъвран хоома седклэр күцажаан толдадэн ўр Ефремов гүүлгэн кёдлмшиг сулдхглв, гидж Хальмг танъгъчин бурдагч буюд инспектор ўр Янжинов мана редакц сонъсах.

Элст балгъсн. Типография № 1